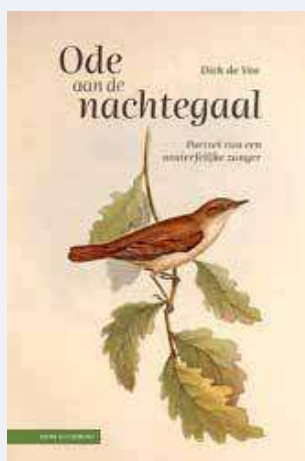

Ouweneel, G., 2021. De wilde eend. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam /Antwerpen. ISBN 978 90 450 44651, 199 pagina's Paperback, 20,5 x 14,5 cm. Prijs € 22,90.

De Vos, D., 2021. Ode aan de nachtegaal. Portret van een onsterfelijke zanger. KNNV Uitgeverij, Zeist. ISBN 978 90 5011 8101, hardcover, prijs € 22,50.

De wilde eend

Gerard Ouweneel

besproken door Dick A. Jonkers

Deze monografie is een eerbetoon aan de vermaarde watervogelkenner Tom Lebret (1918-1982) en zijn archief. Dit boek is het resultaat van de opgedane kennis van de auteur en dat gecombineerd met literatuuronderzoek.

Iedereen kent de Wilde Eend. Het gros van de mensen duidt hem echter aan als 'eend'. Zijn rol in onze samenleving en de relatie met de mens wordt geschetst. De plek in de schilderkunst wordt vermeld evenals die in de literatuur, poëzie en kindervertellingen. Helaas blijft het voorkomen in spreekwoorden en zegwijzen onbesproken, evenals de bijna zestig (!) volksnamen die deze vogel heeft. Door domesticatie komen er allerlei mengvormen voor. Dit levert de aanduiding boeren-, soep- en parkeend op. Hoe dan ook, deze eenden houden zich in allerlei wateren en in de directe omgeving daarvan op en zijn nog steeds talrijk aanwezig in ons land. Economisch waren zij van belang door de producten die zij kunnen voortbrengen, waardoor

er eendenkwekerijen ontstonden.

Het eeuwenoude kooibedrijf, waarbij in speciale vangkooien eenden voor de bout werden gevangen, krijgt veel aandacht. Daarnaast wordt verteld over de eendenjacht door jagers. Alleen al in Europa worden er jaarlijks enkele miljoenen Wilde Eenden geschoten. Nog steeds is het een talrijke broedvogel, maar rond de eeuwwisseling blijkt dat de populatie met ongeveer 30% is afgenomen. De vermoedelijke oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden in het lage aantal eendenkuikens dat jaarlijks groot wordt gebracht.

Hoewel de Wilde Eend in deze monografie centraal staat komen er op veel plaatsen feiten aan de orde waarin wordt afgedwaald. Datzelfde komt voor bij het noemen van personen en beschrijvingen van bijzondere situaties. Men wordt meegenomen in de beleavingswereld van de auteur. Het geheel is een leerrijk boek geworden.

Ode aan de nachtegaal Portret van een onsterfelijke zanger

Dick de Vos

besproken door Dick A. Jonkers

Al in het begin van dit werk wordt men meegetrokken in de sfeer die deze meesterzanger weet op te roepen met zijn luid kwelende en indrukwekkende zang. Vooral 's nachts wordt die in alle toonaarden ten gehore gebracht. Gelukkig laat hij zich al in toenemende mate horen vanaf zonsondergang tot het ochtendgloren in het dichte struikgewas van zijn leefgebied. Ook overdag wordt, in veel mindere mate, gezongen. Door zijn verborgen leefwijze en onopvallende gedrag is de kans om hem te zien te krijgen klein.

Het is, de zang daargelaten, een vogel die door zijn verenkleed niet direct de aandacht trekt. Zijn postuur wordt vergeleken met lijsterachtigen. Het formaat is kleiner dan je bij een vogel met zo'n stemvolume zou verwachten. Andere herkenningspunten worden niet vermeld. Die zijn ook niet noodzakelijk, want het boek is een hommage aan de soort en geen determinatiewerk of monografie. De wereldpopulatie Nachtegaalen strekt zich uit van vrijwel geheel Europa tot in Afghanistan en West-China. Een verspreidingskaart laat zien waar de

Nederlandse broedgebieden zijn. Van vier verre verwanten (tot andere geslachten behorend) zijn foto's opgenomen. Een daarvan is de Blauwborst, een soort die hier eveneens inheems is. Alle hoofdstukken zijn kort gehouden. Het lofdicht geeft aan welke belangrijke plaats de Nachtegaal in onze samenleving heeft veroverd en nog steeds inneemt. Van meet af aan heeft hij door zijn bezielende ongeëvenaarde zang ontelbare aantallen dichters en toonkunstenaars tot grote prestaties gebracht. Poëzie, liederen

en tal van andere zaken geven aan hoe belangrijk de plaats is die de Nachtegaal al van oudsher inneemt in onze samenleving. Aan de Nachtegaal in de muziek is een apart hoofdstuk gewijd. Een bijlage met composities over deze soort is opgenomen. Wie zich wil onderdompelen in de Nachtegaal en al zijn facetten komt met dit boek volop aan zijn trekken. 'Ode aan de nachtegaal' is rijk geïllustreerd en geschreven in een vlotte stijl met aanstekelijk enthousiasme.

Vlug, J.J., 2021. De fuut. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen. ISBN 978 90 450 40790. Paperback, 20,5 x 14,5 cm, 471 pagina's. Prijs € 24,99.

De fuut

Jan Johan Vlug

besproken door **Dick A. Jonkers**

Met de komst van het boek 'De fuut' is bij uitgeverij Atlas Contact het twintigste deel in de serie vogelmonografieën verschenen. De schrijver is gekopt en gemazeld op het gebied van Futen, waar hij zich al iets meer dan een halve eeuw mee bezig houdt. Als jonge vogelaar startte hij onder andere met het tellen van Futen. Later gevolgd door uitgebreid veld- en literatuuronderzoek van de soort. In de loop der jaren leverde dit een encyclopedische kennis op. Hij publiceerde veel en werkte samen met onderzoekers in binnen- en buitenland. Het resultaat is dit *magnus opum*. De auteur spreekt de hoop uit dat zijn bezieling voor de soort ertoe leidt dat net als bij hem belangstelling wordt opgewekt voor de Fuut en zijn verwanten, die eveneens veel aandacht krijgen. Hun boeiende gedrag en het aanpassen aan de voortdurende wisselende leefomstandigheden in wateren en

d.

moerassen vormen een uitdaging om te overleven. De aantallen van vroeger en nu worden vergeleken met daarin ook een bijdrage over futenbont! Het deel over de nationale en internationale verspreiding laat zien waar de soort op de wereldbol voorkomt. Taalliefhebbers komen aan hun trekken in namen, soorten en ondersoorten. Opmerkelijk is dat hierin niet wordt vermeld dat van de Fuut enkele tientallen volksnamen bekend zijn. De biologie van de Fuut wordt zeer leesbaar uit de doeken gedaan, met daarbij een wat wetenschappelijker hoofdstuk over voortplantingsstrategieën. Een verklarende woordenlijst is eveneens opgenomen. De auteur stelt het voorkomen van de Fuut op de 'Oranje Lijst van bedreigde vogelsoorten' ter discussie. 'De Fuut ontraadseld', zo kunnen we dit boek wel noemen. Met de vele onderwerpen is het bijna een naslagwerk. Voor mij is het een topper.